

Laidiens: 30.08.2005., Nr. 136

Ministru kabineta noteikumi Nr.634

Rīgā 2005.gada 23.augustā (prot. Nr.47 24.§)

Noteikumi par dabīgā minerālūdens un avota ūdens obligātajām nekaitīguma un marķējuma prasībām un kārtību, kādā izsniedz atļaujas dabīgā minerālūdens izplatīšanai un sedz izsniegšanas izmaksas

Izdoti saskaņā ar Pārtikas aprites uzraudzības likuma 4.panta otro un 10.¹daļu, 13.panta trešo daļu un 20.panta otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1.Noteikumi nosaka obligātās nekaitīguma un marķējuma prasības dabīgajam minerālūdenim un avota ūdenim, kā arī kārtību, kādā izsniedz atļaujas dabīgā minerālūdens izplatīšanai un sedz ar izsniegšanu saistītās izmaksas.

2.Šajos noteikumos paredzētajā kārtībā:

2.1.par dabīgo minerālūdeni var atzīt mikrobioloģiski nekaitīgu ūdeni, kas iegūts no pazemes ūdens atradnes pa vienu vai vairākām dabiskām vai urbtām izejām un atšķiras no dzeramā ūdens pēc sastāva un temperatūras nemainīguma ieguves vietas dabisko svārstību robežās;

2.2.par dabiski gāzētu dabīgo minerālūdeni var atzīt dabīgo minerālūdeni, kurā oglekļa dioksīda (ogļskābās gāzes) koncentrācija pēc nostādināšanas (dekantācijas), ja tā ir veikta, un pildīšanas tarā ir tāda pati kā minerālūdens atradnē. Ja nepieciešams, ūdenī no tās pašas atradnes ievada tādu pašu daudzumu oglekļa dioksīda (ogļskābās gāzes), kāds zaudēts minētajos procesos;

2.3.par dabīgo minerālūdeni, bagātinātu ar gāzi no atradnes, var atzīt dabīgo minerālūdeni, kurā oglekļa dioksīda (ogļskābās gāzes) koncentrācija pēc nostādināšanas (dekantācijas), ja tā ir veikta, un pildīšanas tarā ir lielāka nekā atradnē;

2.4.par gāzētu dabīgo minerālūdeni var atzīt dabīgo minerālūdeni, kurā papildus ievadīts pārtikā izmantojamais oglekļa dioksīds (ogļskābā gāze), kas nav iegūts minerālūdens atradnē.

3.Ražotājs nodrošina dabīgā minerālūdens ģeoloģisko, hidroģeoloģisko, fizikālo, ķīmisko, fizikāli ķīmisko un mikrobioloģisko novērtējumu. Lai raksturotu dabīgā minerālūdens specifisko ietekmi uz cilvēka organisma funkcijām, normatīvajos aktos par zāļu klīnisko izpēti noteiktajā kārtībā veic minerālūdens farmakoloģisko, fizioloģisko un klīnisko novērtējumu saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumu.

4.Noteikumi neattiecas uz minerālūdeņiem, kuri atzīti par zālēm vai kurus izmanto ārstniecībā termālajās vai ūdensdziedniecības iestādēs, kas atrodas ūdens ieguves teritorijās.

II. Dabīgā minerālūdens vai avota ūdens obligātās nekaitīguma prasības

5.Dabīgā minerālūdens vai avota ūdens ieguvei atļauts uzsākt kārtībā, kāda noteikta normatīvajos aktos par zemes dziļu izmantošanu un aizsargjoslu noteikšanu, ja ir saņemti normatīvajos aktos par zemes dziļēm noteiktie pazemes ūdens ieguves uzsākšanai nepieciešamie dokumenti, arī Valsts vides dienesta izsniegta ūdens resursu lietošanas atļauja.

6.Dabīgā minerālūdens vai avota ūdens ieguves un apstrādes iekārtas izveido tā, lai nepieļautu nekādas ūdens piesārņošanas iespējas un nodrošinātu minerālūdens vai avota ūdens tādu īpašību saglabāšanu, kas minerālūdenim vai avota ūdenim piemīt ieguves vietā. Lai nodrošinātu minēto prasību izpildi:

6.1.dabīgā minerālūdens vai avota ūdens ieguves vietu aizsargā no piesārņošanas draudiem, nodrošinot normatīvajos aktos par aizsargjoslām noteikto prasību ievērošanu;

6.2.dabīgā minerālūdens vai avota ūdens ieguves un apstrādes aprīkojumu, caurules un rezervuārus izgatavo no ūdenim piemērotiem materiāliem, kurus normatīvajos aktos par materiāliem, kas nonāk saskarē ar pārtiku, noteiktajā kārtībā atļauts izmantot tā, lai nepieļautu jebkādas ķīmiskas, fizikāli ķīmiskas vai mikrobioloģiskas izmaiņas ūdenī;

6.3.nodrošina dabīgā minerālūdens vai avota ūdens ieguves procesa atbilstību higiēnas prasībām (tai skaitā tilpnes mazgāšanas un ūdens fasēšanas iekārtu atbilstību). Tilpnes izgatavo vai apstrādā tā, lai nepieļautu nelabvēlīgu ietekmi uz dabīgā minerālūdens vai avota ūdens mikrobioloģiskajām un ķīmiskajām īpašībām;

6.4.dabīgo minerālūdeni vai avota ūdeni transportē tilpnēs, kas paredzētas produkta piegādei gala patērētājam.

7.Ja dabīgā minerālūdens vai avota ūdens ieguves vietā konstatē, ka ūdens ir piesārņots un vairs neatbilst šo noteikumu 13. un 15.punktā minētajām mikrobioloģiskā piesārņojuma normām, nekavējoties pārtrauc visas darbības, īpaši ūdens pildīšanu tilpnēs, kamēr ir likvidēti piesārņojuma cēloņi un ūdens atkal atbilst šo noteikumu 13. un 15.punktā noteiktajām normām.

8.Dabīgo minerālūdeni un avota ūdeni ieguves vietā drīkst apstrādāt tikai šādi:

8.1.atdalīt nestabilus elementus, piemēram, dzelzs un sēra savienojumus, filtrējot vai nostādinot (dekantējot), vai vispirms bagātinot ar skābekli (oksigenējot), ar nosacījumu, ka apstrāde neizmaina minerālūdens būtiskās sastāvdaļas, kas nosaka tā īpašības (turpmāk – būtiskās sastāvdaļas);

8.2.atdalīt dzelzs, mangāna, sēra un arsēna savienojumus, apstrādei izmantojot ar ozonu bagātinātu gaisu, ar nosacījumu, ka apstrāde neizmaina minerālūdens būtiskās sastāvdaļas, kas nosaka tā īpašības;

8.3.atdalīt oglekļa dioksīdu (ogļskābo gāzi) vai samazināt tā saturu ar fizikālām metodēm.

9.Pirms uzsākt dabīgā minerālūdens vai avota ūdens apstrādi ar ozona un gaisa maisījumu, apstrādes veicējs iesniedz Pārtikas un veterinārajā dienestā iesniegumu. Iesniegumā norāda dzelzs, mangāna, sēra un arsēna saturu ūdenī un sniedz informāciju, kas apstiprina, ka tiks ievērotas šo noteikumu 10.punktā minētās prasības.

10.Dabīgā minerālūdens vai avota ūdens apstrādei izmantot ar ozonu bagātinātu gaisu ir atļauts tikai tādā gadījumā, ja:

10.1.pēc apstrādes nemainās ūdens fizikāli ķīmiskais sastāvs attiecībā uz būtiskajām sastāvdaļām;

10.2.pirms apstrādes ūdens atbilst šo noteikumu 13. un 15.punktā minētajām prasībām;

10.3.pēc apstrādes ūdenī radušās vielas nepārsniedz šo noteikumu 2.pielikumā norādītos maksimāli pieļaujamās līmeņus, kā arī pēc apstrādes nerodas citas vielas, kas var apdraudēt sabiedrības veselību.

11.Dabīgajam minerālūdenim vai avota ūdenim ieguves vietā nedrīkst pievienot nekādu citu vielu, izņemot oglekļa dioksīdu (ogļskābo gāzi), kā norādīts šo noteikumu 2.2., 2.3. un 2.4.apakšpunktā.

12.Šo noteikumu 8.punktā minētās prasības neattiecas uz dabīgo minerālūdeni vai avota ūdeni, ja tos izmanto par sastāvdaļām bezalkoholisko dzērienu un citu produktu ražošanā.

13.Kopējais dzīvotspējīgu mikroorganismu koloniju skaits dabīgajā minerālūdenī vai avota ūdenī ieguves vietā nedrīkst pārsniegt 20 koloniju veidojošās vienības mililitrā ūdens (20 KVV/ml), audzējot 72 stundas 20–22 °C temperatūrā, un piecas koloniju veidojošās vienības mililitrā ūdens, audzējot 24stundas 37°C temperatūrā (1.pielikums, 1.3.3.apakšpunkts).

14.Kopējais koloniju skaits fasētā dabīgā minerālūdenī vai avota ūdenī nedrīkst pārsniegt 100 koloniju veidojošo vienību mililitrā ūdens (100 KVV/ml), audzējot 72 stundas 20–22 °C temperatūrā uz agara vai uz agara–želatīna maisījuma, un 20 koloniju veidojošo vienību mililitrā ūdens (20 KVV/ml), audzējot 24 stundas 37 °C temperatūrā uz agara. Paraugu analīzi sāk 12 stundu laikā pēc fasēšanas. Paraugus uzglabā 4 °C ± 1 °C temperatūrā.

15.Dabīgajā minerālūdenī vai avota ūdenī tā ieguves vietā, kā arī izplatot mazumtirdzniecībā vai vairumtirdzniecībā nav pieļaujami:

15.1.parazīti (tai skaitā patogēno viēnsūnu parazītu cistas un parazīttārpu vai helmintu olas) un patogēnie mikroorganismi;

15.2.*Escherichia coli* un citas koliformas, fekālie streptokoki 250 ml analizētā parauga;

15.3.sulfitreducējošie anaerobie (*Clostridia*) mikroorganismi un to sporas 50 ml analizētā parauga;

15.4.*Pseudomonas aeruginosa* 250 ml analizētā parauga.

16.Dabīgajā minerālūdenī dabiskas izcelsmes komponenti nedrīkst pārsniegt maksimāli pieļaujamos līmeņus (3.pielikums). Dabā nesastopamo vielu jeb antropogēnas izcelsmes piesārņojošo vielu (pesticīdu, ogļūdeņražu un gaistošo organisko vielu) koncentrācijas dabīgajā minerālūdenī nedrīkst pārsniegt normatīvajos aktos par dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma un kvalitātes prasībām noteiktos maksimāli pieļaujamos līmeņus.

17.Laboratorijas, nosakot šo noteikumu 16.punktā norādīto piesārņojumu, izmanto metodes, kas atbilst šo noteikumu 4.pielikumā minētajiem kritērijiem.

18.Dabīgo minerālūdeni vai avota ūdeni pilda tilpnēs, kas apgādātas ar tādām noslēgšanas ierīcēm, kas nepieļauj iespēju to viltot vai piesārņot.

19.Ja dabīgajam minerālūdenim ir Eiropas Savienības dalībvalsts izsniegta atļauja, to drīkst brīvi ievest un izplatīt Latvijā.

20.Latvijā iegūto dabīgo minerālūdeni izplata, ja saņemta Latvijas Pārtikas centra atļauja. Lai saņemtu Latvijas Pārtikas centra atļauju, nepieciešams iesniegt Latvijas Pārtikas centrā iesniegumu un tam pievienotu Latvijā akreditētas sertifikācijas institūcijas izsniegtu atbilstības sertifikātu, kas apliecina, ka dabīgais minerālūdens atbilst šo noteikumu 2.1.apakšpunktā un 3.punktā minētajām prasībām.

21.Latvijas Pārtikas centrs izsniedz atļauju izplatīt dabīgo minerālūdeni, kas ievests no trešajām valstīm, ja:

21.1.ir attiecīgās valsts kompetentās institūcijas apliecinājums par dabīgā minerālūdens atbilstību šo noteikumu 2.1.apakšpunktā un 3.punktā minētajām prasībām, kā arī par regulāru valsts uzraudzības nodrošinājumu par šo noteikumu 6., 7. un 8.punktā minēto prasību ievērošanu;

21.2.attiecīgajā jomā atbilstoši Eiropas vai Starptautiskās standartizācijas organizācijas standartam akreditēta atbilstības novērtēšanas institūcija ir izsniegusi atzinumu par dabīgā minerālūdens ražotāja atbilstību:

21.2.1.Ministru kabineta 2004.gada 8.aprīļa noteikumiem Nr.269 “Higiēnas prasības pārtikas aprītē”;

21.2.2.Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regulas (EK) Nr.852/2004 par pārtikas produktu higiēnu prasībām un šo noteikumu 6., 7. un 8.punktā noteiktajām prasībām.

22. No trešajām valstīm ievesta dabīgā minerālūdens izplatīšanas atļaujas derīguma termiņš nepārsniedz piecus gadus. Ja atbilstības novērtējums tiek atjaunots pirms tā derīguma termiņa beigām, izsniegtās izplatīšanas atļaujas derīguma termiņu pagarina, bet ne ilgāk kā uz pieciem gadiem.

23.Izdevumus, kas saistīti ar šajos noteikumos minētās atļaujas izsniegšanu – 56,87 latus (bez PVN) – sedz iesniedzējs. Samaksu par pakalpojumu saņem Latvijas Pārtikas centrs.

24. Latvijas Pārtikas centra lēmumu par atļaujas izsniegšanu var apstrīdēt Veselības ministrijā. Veselības ministrijas lēmumu var pārsūdzēt tiesā.

III. Dabīgā minerālūdens vai avota ūdens marķējuma prasības

25.Dabīgā minerālūdens vai avota ūdens marķējumā papildus citos normatīvajos aktos par pārtikas apriti minētajām prasībām norāda:

25.1.minerālūdens veidu atbilstoši šo noteikumu 2.1., 2.2., 2.3. un 2.4.apakšpunktam (“Dabīgais minerālūdens”, “Dabiski gāzēts dabīgais minerālūdens”, “Dabīgais minerālūdens, bagātināts ar gāzi no atradnes” vai “Gāzēts dabīgais minerālūdens”, “Pilnīgi degazēts (dekarbonizēts)” vai “Daļēji degazēts (dekarbonizēts)”, ja dabīgais minerālūdens ir bijis pakļauts šo noteikumu 8.3.apakšpunktā minētajai apstrādei);

25.2.avota ūdenim – “Avota ūdens”, ja pazemes ūdens, kas paredzēts lietošanai uzturā dabīgā veidā, iepildīts tarā ieguves vietā un atbilst šiem noteikumiem un normatīvajiem aktiem par dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma un kvalitātes prasībām;

25.3.dabīgā minerālūdens būtiskās sastāvdaļas un to daudzumu;

25.4.ūdens ieguves vietas nosaukumu (avota vai urbuma un atradnes nosaukumu);

25.5.“Ūdens apstrādāts, izmantojot ar ozonu bagātinātu gaisu”, ja ir veikta apstrāde. Norāde novietota blakus sastāvdaļu norādei;

25.6.“Satur vairāk nekā 1,5mg/l fluorīdu: nav piemērots lietošanai zīdaiņu uzturā un par septiņiem gadiem jaunāku bērnu uzturā”, ja fluorīdu koncentrācija minerālūdenī vai avota ūdenī pārsniedz 1,5 mg/l. Norāde novietota tirdzniecības nosaukuma tiešā tuvumā, un tā ir skaidri saskatāma;

25.7.faktisko fluorīdu daudzumu sastāvdaļu norādē, ja fluorīdu koncentrācija minerālūdenī vai avota ūdenī pārsniedz 1,5 mg/l.

26.Apdzīvotās vietas vai citu ģeogrāfisku nosaukumu var izmantot dabīgā minerālūdens vai avota ūdens marķējumā, ja produkts ir iegūts attiecīgajā apdzīvotajā vietā un ja šis nosaukums nemaldina patērētāju attiecībā uz urbuma vai avota vietas nosaukumu.

27.Dabīgajam minerālūdenim vai avota ūdenim, kas iegūts vienā un tajā pašā ieguves vietā, ir tikai viens tirdzniecības nosaukums.

28.Ja ieguves vietas nosaukums nav izmantots dabīgā minerālūdens vai avota ūdens tirdzniecības nosaukumā, ieguves vietas nosaukumu marķējumā vai jebkurā informatīvajā materiālā norāda ar ne mazāk kā 1,5 reizes augstākiem un platakiem burtiem nekā lielākais burts tirdzniecības nosaukumā.

29.Dabīgā minerālūdens un avota ūdens marķējumā vai jebkurā informatīvā vai reklāmas materiālā aizliegts lietot apzīmējumus, preču zīmes, komersanta nosaukumu, zīmolus, zīmējumus vai citas norādes, arī simbolus, kas norāda uz tādām īpašībām, kādas produktam nepiemīt. Īpaši minētās prasības attiecas uz dabīgā minerālūdens dabisko izcelsmi, dabīgā minerālūdens atbilstības apliecinājuma saņemšanas datumu, analīžu rezultātiem vai jebkuru līdzīgu norādi, kas garantē tā autentiskumu.

30.Vārds “minerālūdens” vai vārda daļa “*mineral-*” ir lietojams tikai tādu dabīgo minerālūdeņu tirdzniecības nosaukumā, kas atbilst šo noteikumu prasībām.

31.Dabīgā minerālūdens un avota ūdens normatīvi tehniskajos dokumentos, marķējumā, lietošanas instrukcijā, reklāmas materiālā un citu veidu informācijā nedrīkst būt norādes, ka dabīgais minerālūdens vai avota ūdens novērš saslimšanu, ārstē vai izārstē slimības.

32.Atļauts norādīt dabīgā minerālūdens īpašās pazīmes, ja tiek ievērotas rādītāju normas (5.pielikums). Ja 5.pielikumā nav noteikti rādītāji un normas, tos var noteikt ar fizikāli ķīmiskām analīzēm un, ja nepieciešams, farmakoloģiskos, fizioloģiskos un klīniskos pētījumos, kas veikti ar atzītām metodēm saskaņā ar 1.pielikuma 1.4.apakšpunktā minētajām prasībām.

33.Atļauts norādīt “Veicina gremošanu”, “Veicina aknu un žults darbību” vai līdzīgi, kā arī atļautas citas norādes, ja tās nav pretrunā ar šo noteikumu 31.punktā minētajām prasībām un atbilst šo noteikumu 32.punktā minētajām prasībām.

IV. Kontrole un informācijas nodrošinājums

34.Šo noteikumu ievērošanas valsts uzraudzību un kontroli nodrošina Pārtikas un veterinārais dienests saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.882/2004 par oficiālo kontroli, ko veic, lai nodrošinātu atbilstības pārbaudi saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem, un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumu 15.pantā minētajām prasībām.

35.Latvijas Pārtikas centrs 30 dienu laikā pēc atļauju izsniegšanas paziņo par to Eiropas Komisijai. Ja kāda Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Komisija pieprasa, Latvijas Pārtikas centrs nosūta informāciju, uz kuru pamatojoties izsniegta atļauja, kā arī Pārtikas un veterinārā dienesta veiktās uzraudzības rezultātus.

V. Noslēguma jautājumi

36.Latvijā reģistrētiem pārtikas uzņēmumiem, kuru ražotais dabīgais minerālūdens vai avota ūdens novērtēts saskaņā ar Ministru kabineta 2001.gada 23.janvāra noteikumu Nr.35 “Dabīgā minerālūdens un avota ūdens obligātās nekaitīguma un marķējuma prasības” 10.punktā minēto prasību un atbilstības novērtējums bija spēkā 2004.gada 1.maijā, šo noteikumu 6.4.apakšpunktā noteikto normu atļauts nepiemērot, ja dabīgo minerālūdeni vai avota ūdeni izplata Latvijas teritorijā un tas paredzēts lietošanai patērētājiem Latvijā.

37.Šo noteikumu 21.2.1.apakšpunkts ir spēkā līdz 2005.gada 31.decembrim.

38.Šo noteikumu 21.2.2.apakšpunkts stājas spēkā ar 2006.gada 1.janvāri.

39.Šo noteikumu 3.pielikums stājas spēkā ar 2006.gada 1.janvāri, izņemot 3.pielikuma 9. un 13.punktu, kas stājas spēkā ar 2008.gada 1.janvāri.